

1804. márc. 9., Hódmezővásárhely – Békési egyházmegye jegyzője, Juhász István a debreceni superintendenciához terjeszti fel a Kisjenőn történt katolikus keresztgyalázással kapcsolatos egyházmegyei vizsgálat részleteit, további intézkedést kér a felsőbb egyházi vezetéstől.¹

Venerabile FőConsistorium²

A most folyó Mártius havának 7-dikén ezen békési tractusnak dislocatória sedese tartván H[ód]M[ező]Vásárhelyen, iszonyú casus adódott bé oda a gyűlés eleibe, amely annyival kedvetlenebb, hogy annak protestánsok tartatnak szerzőinek lenni. A történetről és annak következeiseiről jókor tudósítást vett ezen tractusnak seniora az erdőhegyi ekklezsia előjáróitól, amelyben előadják, hogy KisJenőben valami gonosztévők rüt profanatiót követtek el a catholicum templom előtt álló keresztben, és a N[epomuki] Sz[ent] János státuáján, és hogy azért 4 vagy 5 protestánsok vasra is verettek a kisjenői cameralis jurisdictio által. De nem csak az erdőhegyi ekklezsia küldött az eránt tudósítást, hanem maga a kisjenői jurisdictio is panaszolt a tractuális seniornál, és különösen az erdőhegyi prédikátort mint gyanúst a történetre nézve elvádolta, és annak hivatalából való levettetését kérte.

A vád mivoltának megtudására exmittált ezen tractusnak seniora edj assessort, és meghagyta néki, hogy a mostani gyűlés eleibe a dologról hiteles tudósítást hozzon. Aki is szorgalmatosan eljárván a dologban, a következőkről hozott tudósítást a gyűlés eleibe (tudniillik előadta, hogy miből állott KisJenőben a megtörtént profanatio. Az ide van zárva sub). Továbbá, hogy a történt profanációban az erdőhegyi prédikátor v[agy] más protestánsok részesek volnának, nem bizonyos, ellenben sok olyan tudósítások adódtak fel Erdőhegyen az exmissus assessornak, amelyek arra mutatnak, hogy nem protestáns által, hanem a protestánsoknak valamely rosszakarója által történhetett a profanáció. Példának okáért: hogy a ténta, amellyel a pasquiliusok írótak, az uraság cancelláriájáról való volt volna; hogy a pasquiliusok sorai éppen nem protestáns módon és hangon írótak volna; hogy azokban némely otsmány kifejezések a jenői notáriusnak szava járási volnának; hogy a felszegeződött matska a jenői plébánusának esmérődött volna; hogy a plebánus szolgálja, Menyhárt Pál azt is látta volna, mikor éjszakának idején maga a plébánus az öttsevel edjütt felszegezte a matskát, és több efélék, amelyek a tract[us] notáriátusnál jegyzésben vagynak, és az investigatoria kimenendő deputatióknak kiadódnak.

Amely történetnek nyomos investigatiójára hogy a ven[erabilis] superintendentzia a leghathatósabb rendelkezéseket megtégye, annyival szükségesebbnek látja ezen tract[ualis] consistorium, hogy már majd 2 hólnapja van, amiólta 5 protestánsok erős tömlöztöt szenyvednek miatta, a többek is pedig átaljában rossz nevet viselnek. Szükséges azért, hogy a szemes investigatio által a vétkesek kitutódjanak és meglakoljanak, az ártatlanok pedig a szenyvedés és rossz név alól megszabaduljanak. Költ H[ód]M[ező]Vásárhelyen Mártiusnak 9-dikén 1804.

A tractualis gyűlésből kiadta Juhász István mk. prédikátor és surrogátus tract[ualis] notárius. [Hátlapon] A Tiszántúl lévő főtiszteletű superintendentiale consistoriumhoz aláztatos tudósítás a békési tractus részéről Debreczenbe.

Felolv[asva] Aprilis ... napján 1804.

V[enerabilis] tractus Békésiensis transmittit versus infames KisJenőini dispersos

¹ Nemzeti Kutatási, Fejlesztési és Információs Hivatal FK-123974 számú kutatási témapályázata

² Tiszántúli Református Egyházkerületi Levéltár, I.1.b.43.843.nr.4. Egyházkerületi közgyűlési iratok. 1803–1804.